

Pobyt je ontologicky zásadně odlišný od veškerého výskytového a reálného jsoucna. Základem jeho „stálosti“ není substancialita substance, nýbrž „*samostatnost*“ existujícího ‚bytí sebou‘, jež jsme pojali jako starost. Tento fenomén ‚bytí sebou‘, spoluobsažený ve starosti, vyžaduje původní a autentické existenciální vymezení vůči přípravnému předvedení neautentického bytí sebou v modu neurčitěho ‚ono se‘. S tím souvisí formulování možných ontologických otázek, které musí mířit na toto ‚bytí sebou‘, jestliže není ani substancí ani subjektem.

Teprve u takto dostatečně vyjasněného fenoménu starosti se pak můžeme tázat na jeho ontologický smysl. Určování tohoto smyslu je odkryváním časovosti. Tento výklad nepovede do odlehlých, izolovaných okrásků pobytu, nýbrž uchopí toliko celkový fenomenální obsah základní existenciální skladby pobytu v posledních fundamentech jeho vlastní ontologické srozumitelnosti. *S fenomenální původností je časovost zakoušena v autentické celosti pobytu, ve fenoménu [403] předběhové odhodlanosti.* A jestliže se časovost ohlašuje původně zde, pak je časovost předběhové odhodlanosti zřejmě význačný modus časovosti samé. Časovost se může v různých možnostech a různými způsoby *časit*. Základní možnosti existence, autenticita a neautenticita pobytu, jsou ontologicky založeny v možných časech časovosti.

Způsobuje-li převládání upadajícího porozumění bytí (bytí jako výskyt), že pobytu je vzdálen i ontologický charakter jeho vlastního bytí, pak jsou mu ještě vzdálenější původní fundamenty tohoto bytí. Proto se nelze divit, jestliže časovost na první pohled neodpovídá tomu, co je vulgárnímu porozumění přístupné jako „čas“. Pojem času převzatý z vulgární zkušenosti času a problematika, která z této zkušenosti vyrůstá, nemohou tudíž bez dalšího sloužit jako kritéria přiměřenosti interpretace času. Zkoumání se musí naopak *nejprve* seznámit s původním fenoménem časovosti, a teprve z něho objasňovat nutnost a způsob vzniku vulgárního porozumění času, jakož i důvod jeho vlády.

K zajištění původního fenoménu časovosti je třeba prokázat, že všechny dosud nalezené fundamentální struktury pobytu – pokud jde o jejich celost, jednotu a rozvíjení – jsou v základě „časové“ a že

je nutno je chápat jako mody časeň časovosti. Odhalení časovosti staví pak existenciální analytiku před úkol *opakovat* provedenou analýzu pobytu ve smyslu interpretace bytostných struktur z hlediska jejich časovosti. Základní směry analýz, kterých je k tomu zapotřebí, rýsuje sama časovost. Kapitola se proto člení takto: existenciálně autentické ‚moci být celý‘ jako předběhová odhodlanost (§ 62); [404] hermeneutická situace vytvořená pro interpretaci smyslu bytí starosti a metodický charakter existenciální analytiky vůbec (§ 63); starost a bytí ‚sebou‘ (§ 64); časovost jako ontologický smysl starosti (§ 65); časovost pobytu a z ní vyplývající úkol původního opakování existenciální analýzy (§ 66).

305

§ 62. Existenciálně autentické ‚moci být celý‘ jako předběhová odhodlanost

Nakolik vede odhodlanost, „domyšlená do konce“ v nejvlastnější tendenci svého bytí, k autentickému bytí k smrti? Jak chápat souvislost mezi oním ‚chtít mít svědomí‘ a existenciálně rozvrženým autentickým ‚moci být celý‘? Bude výsledkem jejich sloučení nějaký nový fenomén? Nebo to bude i nadále odhodlanost dosvědčená ve své existenciální možnosti, ovšem odhodlanost, která bude bytím k smrti *existenciálně modalizována*? Co však znamená existenciálně „domyšlet do konce“ fenomén odhodlanosti?

Odhodlanost jsme charakterizovali jako mlčenlivé, úzkosti se nevyhýbající seberozvrhování do nejvlastnější provinilosti. Ta patří k bytí pobytu a znamená: *byť negativním základem negativity*. „Vinen“, které patří k bytí pobytu, nepřipouští žádné více ani méně. Předchází každou kvantifikaci, pokud zde má něco takového vůbec smysl. Rovněž tak nelze říci, že pobyt je bytostně vinen jen *občas*, a *jindy zase ne*. ‚Chtít mít svědomí‘ se odhodlává pro toto ‚být vinen‘. Vlastním smyslem odhodlanosti je rozvrhovat se do tohoto ‚být vinen‘, jímž pobyt jest, pokud jest. Existenciálně převzetí této [405] ‚viny‘ v odhodlanosti je tudíž autentické jen tehdy, stala-li se odhodlanost ve svém odemykání pobytu sama sobě *natolik* průhlednou, že ono ‚být vinen‘ chápe jako *trvalé*. Takové rozumění je

však možné jen díky tomu, že si pobyt své ‚moci být‘ odemkne „až do konce“. *Bytí do konce* však u pobytu znamená existenciálně: bytí ke konci. Odhodlanost je autenticky tím, čím být může, teprve *jakožto rozumějící bytí ke konci*, tzn. jakožto předběh ke smrti. Není tomu tak, že by odhodlanost jen „měla“ souvislost s předběhem jako s něčím jiným, než je ona sama. *Odhodlanost v sobě chová autentické bytí k smrti jako možnou existenciální modalitu své vlastní authenticity*. Tuto „souvislost“ je třeba fenomenálně ozřejmit.

Odhodlanost znamená: nechat se před-volat do svého nejvlastnějšího ‚bytí vinen‘. ‚Bytí vinen‘ patří k bytí pobytu samého, jež jsme primárně určili jako ‚moci být‘. Že pobyt ‚jest“ trvale vinen, může znamenat jen tolik, že se v tomto bytí udržuje vždy buď jako autentické, nebo jako neautentické existování. ‚Bytí vinen‘ není pouhá permanentní vlastnost něčeho neustále se vyskytujícího, nýbrž *existenciální možnost* autenticky či neautenticky být vinen. Toto „vinen“ *jest* vždy jen ve faktickém ‚moci být‘. ‚Bytí vinen‘ musí tudíž, poněvadž patří k *bytí* pobytu, být pojato jako ‚moci být vinen‘. Odhodlanost se rozvrhuje do tohoto ‚moci být‘, to znamená rozumí si v něm. Toto rozumění se tedy udržuje v původní možnosti pobytu. *A autenticky se v ní udržuje*, jestliže odhodlanost původně jest tím, čím je ve své tendenci. Ale původní bytí pobytu ke svému ‚moci být‘ jsme odhalili jako bytí k smrti, to znamená k již charakterizované význačné možnosti pobytu. Předběh odemká tuto možnost jako možnost. Tedy teprve *jako předběhová* je odhodlanost původním bytím k nejvlastnějšímu ‚moci být‘ pobytu. Onomu „mohu“ [406] obsaženému v ‚moci být vinen‘ rozumí odhodlanost teprve tehdy, když sama sebe „kvalifikuje“ jako bytí k smrti.

Odhodlaný pobyt přijímá autenticky ve své existenci, že *jest* negativitou prostoupeným základem své negativity. Smrt jsme pochopili existenciálně jako možnost nemožnosti existence, to znamená jako naprostou negativitu pobytu. Smrt není k pobytu na jeho „konci“ přidána, nýbrž jako starost je pobyt vrženým (to znamená negativitou prostoupeným) základem své smrti. Tato negativita, původně prostupující bytí pobytu, se jemu samému odhaluje v autentickém bytí k smrti. Teprve předběh ozřejmuje provinilost ze základu *celého* bytí pobytu. Starost v sobě chová stejně původně smrt i vi-

nu. Teprve předběhová odhodlanost rozumí onomu ‚moci být vinen‘ *autenticky a zcela*, to znamená *původně*.¹

Rozumění hlasu svědomí odhaluje ztracenost do neurčitého ‚ono se‘. Odhodlanost přivádí pobyt zpět k jeho nevlastnějšímu ‚moci být sebou‘. Autentickým a zcela průhledným se vlastní ‚moci být‘ stává v rozumějícím bytí k smrti jako ke své *nejvlastnější* možnosti.

Volání svědomí pomíjí ve své výzvě všechnu „světskou“ důležitost a moc pobytu. Nemilosrdně osamocuje pobyt v jeho ‚moci být vinen‘ a žádá po něm, aby právě jím autenticky byl. Krajní vyostření bytostné [407] osamocenosti v nejvlastnějším ‚moci být‘ odemká předběh ke smrti jako k *bezevztažné* možnosti. Předběhová odhodlanost si toto ‚moci být vinen‘ jako nejvlastnější a bezevztažné nechá plně vstoupit do svědomí.

‚Chtít mít svědomí‘ znamená být připraven na výzvu k nejvlastnější provinilosti, která každý faktický pobyt vždy již určila, a to jak *před* každým faktickým proviněním, tak *po* jeho odčinění. Tato předchůdná a stálá provinilost se ukazuje teprve tehdy nezakrytě ve své předchůdnosti, když je zasazena do možnosti, která je pro pobyt *zcela nepředstižná*. Jestliže předběhová odhodlanost *dostihla* ve svém ‚moci být‘ možnost smrti, nemůže už být autentická existence pobytu ničím *předstižena*.

Fenomén odhodlanosti nás přivedl před původní *pravdu* existence. Jakožto odhodlaný je pobyt odhalen sobě samému ve svém faktickém ‚moci být‘, a to tak, že on sám *jest* odhalování i odhalené. K pravdě patří vždy jí odpovídající ‚považování za pravdivé‘. Výslovně si přisvojit něco odemčeného či odkrytého znamená ‚bytí v jistotě‘. Původní pravda existence vyžaduje stejně původní ‚bytí v jistotě‘ jakožto udržování se v tom, co odhodlanost odemká. Od-

¹ Provinilost, která původně patří ke skladbě bytí pobytu, je ovšem třeba odlišit od theologicky chápaného status corruptionis. Theologie může v existenciálně určené provinilosti nalézt ontologickou podmínku své faktické možnosti. Vina obsažená v ideji status corruptionis je faktické provinění zcela specifického druhu. Má své vlastní dosvědčení, které je každé filosofické zkušenosti zásadně uzamčeno. Existenciální analýza provinilosti nesvědčí ani *pro*, ani *proti* možnosti hříchu. Přísně vzato nelze ani říci, že ontologie pobytu *jako taková* vůbec uchovává tuto možnost otevřenou, neboť jako filosofické tázání vůbec nic o hříchu „neví“.

hodlanost si *dává* faktickou situaci a *přivádí* se do ní. Situaci nelze předem vypočítat a předložit si ji jako něco *výskytového*, co čeká na uchopení. Situace se *odemyká* ve svobodném, *zprvu* neurčitém, ale pro možnost určování otevřeném odhodlání. *Co však znamená jistota, která takové odhodlanosti přísluší?* Měla by se držet v tom, co je odhodlaným rozhodnutím odemčeno. To ale znamená, že se na situaci nemůže fixovat, nýbrž musí chápat, že odhodlané rozhodnutí, *poněvadž* jeho *vlastním* smyslem je *odemykání*, musí být udržováno *volné* a *otevřené* pro každou novou faktickou možnost. Jistota odhodlaného rozhodnutí znamená: *být otevřen pro* [408] možnost a někdy i faktickou nutnost rozhodnutí *odvolat*. Tento způsob, jímž odhodlanost (jako pravda existence) považuje něco za pravdivé, *ne* nechává však pobyt nikterak upadnout zpět do neodhodlanosti. Naopak: toto ‚považovat za pravdivé‘ jakožto odhodlané ‚být otevřen odvolání‘ je *autentická odhodlanost k obnovování odhodlanosti samé*. Tím je ale existenciálně podvrácena ztracenost do neodhodlanosti. Způsob, jímž odhodlanost považuje něco za pravdivé, má co do svého smyslu tendenci být otevřen *stále*, tzn. *celému* ‚moci být‘ pobytu. Tuto stálou jistotu má odhodlanost zaručenu jen tím, že se vztahuje k možnosti, jíž si může *být* naprosto jista. Ve smrti se musí pobyt „odvolat“ naprosto. Jsouc si tímto stále jista, to znamená v *předběhu*, získává odhodlanost svou autentickou a celou jistotu.

Pobyt je však stejně původně v nepravdě. *Předběhová odhodlanost* mu *dává* zároveň původní jistotu jeho uzamčenosti. Odhodlání v *předběhu* *udržuje* se pobyt otevřen pro stálou, *ze* základu svého vlastního bytí možnou ztracenost do neodhodlanosti neurčitého ‚ono se‘. Neodhodlanost je jako stálá možnost pobytu *právě tak jistá*. Sobě samé průhledná odhodlanost chápe, že *neurčitost* jejího ‚moci být‘ se určuje jedině odhodlaným rozhodnutím vzhledem k situaci. Ví o neurčitosti, jež prostupuje jsoucnem, které existuje. Chce-li však toto vědění odpovídat autentické odhodlanosti, musí samo pocházet z autentického odemykání. Ačkoli se ‚moci být‘ stává v odhodlaném rozhodnutí *jistým*, ozřejmí se v bytí k smrti *cele* jeho *neurčitost*. *Předběh* přivádí pobyt před možnost, která je stále jistá, a přece zůstává v každém okamžiku neurčitá, pokud jde o to, kdy se možnost stane nemožností. Taková možnost ukazuje, že toto

jsoucnem je [409] vrženo do neurčitosti ‚mezí situace‘, a že v odhodlání k ní získává pobyt své autentické ‚moci být celý‘. Neurčitost smrti se původně odemyká v úzkosti. Tato původní úzkost však usiluje o odvahu k odhodlanosti. Odstraňuje vše, co by mohlo zakrývat, že pobyt je zůstaven sám sobě. Nic, před něj úzkost staví, odhaluje negativitu, která určuje pobyt v jeho *základě*, jenž je sám vrženost do smrti.

Analýza postupně odhalila *momenty modalizace*, které vyrůstají z autentického bytí k smrti jako z nejvlastnější, *bezevztažné*, nepředstížené, jisté, a přesto neurčité možnosti. Odhodlanost sama ze sebe k této modalizaci tenduje; je autenticky a zcela tím, čím být může, *jedině* jako *předběhová odhodlanost*. 309

Na druhé straně teprve interpretace ‚souvislosti‘ mezi odhodlaností a *předběhem* dospěla k plnému existenciálnímu pochopení *předběhu* samého. To dosud mohlo mít platnost pouze ontologického rozvrhu. Nyní se však ukázalo: není to žádná smyšlená a pobytu vnucená možnost, nýbrž *modus* v pobytu dosvědčeného existenciálního ‚moci být‘, k němuž si dodává odvahu, pokud si jako odhodlaný rozumí autenticky. *Předběh* ‚jest‘ nikoli jako nezakotvený postoj, nýbrž musí být pochopen jako možná autenticita odhodlanosti, jež je v existenciálně dosvědčené odhodlanosti skryta, a tudíž spolu s ní dosvědčena. Autentické ‚myslet na smrt‘ je sobě samému existenciálně průhledné ‚chtít mít svědomí‘.

Jestliže odhodlanost jakožto autentická tenduje k modu vymezenému *předběhem* a jestliže *předběh* tvoří autentickou možnost pobytu být celý, pak je v existenciálně dosvědčené odhodlanosti pobytu zároveň dosvědčeno i jeho autentické ‚moci být celý‘. *Tázání po ‚moci být celý‘ je tázání fakticky-existenciální*. *Pobyt* [410] *na* *ně* *odpovídá* jakožto *odhodlaný*. Otázka po možnosti pobytu ‚být celý‘ nyní zcela ztratila svůj počáteční¹ charakter pouze teoretické, metodické otázky analytiky pobytu, pocházející ze snahy dospět k úplné ‚danosti‘ celého pobytu. Otázka po celosti pobytu, kladená zpočátku jen ontologicko-metodicky, měla své oprávnění, ale jenom proto, že její základ odkazuje na určitou ontickou možnost pobytu.

¹ Srv. § 45, str. 267.

Pokud jsme „souvislost“ mezi předběhem a odhodlaností objasnili jako možné modalizování odhodlanosti předběhem, pak jsme fenomenálně vykážali autentické ‚moci být celý‘. Je-li tímto fenoménem postižen způsob bytí pobytu, v němž se pobyt přivádí k sobě a před sebe, pak musí zůstat každodennímu, „rozumnému“ výkladu pobytu, odehrávajícímu se v rámci neurčitého ‚ono se‘, onticky i ontologicky nesrozumitelný. Bylo by nesmyslné chtít tuto existenciální možnost odsouvat jako „nedokázanou“, nebo se ji naopak snažit teoreticky „dokazovat“. I tak je třeba tento fenomén chránit před nejhrubším překrucováním.

Předběhová odhodlanost není žádný manévr k „překonání“ smrti, nýbrž rozumění, sledující volání svědomí, které dává smrti možnost *zmocnit se existence* pobytu a v samém základu mařit všechny prchavé pokusy o sebezakrývání. ‚Chtít mít svědomí‘ určené jako bytí k smrti neznamená také stažení se do ústraní, nýbrž vede bez iluzí k odhodlanosti ‚jednání‘. Předběhová odhodlanost nepochází rovněž z „idealistického“ nadšení vznášejícího se nad existencí a jejími možnostmi, nýbrž pramení ze střízlivého rozumění faktickým základním možností pobytu. S úzkostí, jež nás střízlivě přivádí před osamocené ‚moci být‘, je spjata odhodlaná radost [411] z této možnosti. V ní se pobyt osvobozuje od „nahodilosti“, jimiž se zabavuje podnikavá zvědavost a jež jsou primárně čerpány z událostí ve světě. Analýza těchto základních nálad však překračuje meze, které naší interpretaci vytyčuje její fundamentálně ontologické zaměření.

Není však základem této ontologické interpretace existence pobytu určité ontické pojetí autentické existence, nějaký faktický ideál pobytu? Vskutku je tomu tak. A tento fakt nejen nesmíme popírat, či přiznávat jen z donucení, nýbrž musíme pochopit jeho *pozitivní nutnost* z předmětu, který je tématem zkoumání. Filosofie nebude nikdy zapírat své „předpoklady“, ale nesmí je ani bez dalšího prostě připouštět. Musí svoje předpoklady chápat, spojit je s tím, čeho jsou předpoklady, a zevrubně je rozvinout. Tuto funkci plní metodické zamyšlení, jehož je nyní zapotřebí.

§ 63. *Hermeneutická situace získaná pro interpretaci smyslu bytí starosti a metodický charakter existenciální analytiky vůbec*

Výkladem předběhové odhodlanosti je ukázán fenomén možné autenticity a celosti pobytu. Hermeneutická situace,¹ která dosud nedostačovala pro výklad smyslu bytí starosti, nabyla potřebné původnosti. Metodickým před-se-zvetím je pobyt uchopen ve své původnosti, to znamená s ohledem na své autentické ‚moci být celý‘; před-vídání, jež interpretaci vede, totiž idea existence, získala prosvětlením nejvlastnějšího ‚moci být‘ určitost; konkrétně vypracovaná [412] struktura bytí pobytu ozřejmila jeho ontologickou specifičnost vůči všemu výskytovému jsoucnu natolik, že před-pojetí existenciality pobytu je už sdostatek artikulováno, aby mohlo bezpečně vést pojmové vypracování existenciálů.

Cesta analytiky pobytu, kterou jsme dosud prošli, se postupně stala konkrétním předvedením teze, která byla zpočátku pouhým tvrzením:² *jsoucno, jímž každý z nás jest, je ontologicky tím nejvzdálenějším*. Důvod spočívá ve starosti samé. Upadající bytí u nejbližší obstarávaného jsoucnu ve „světě“ vede každodenní výklad pobytu a onticky zakrývá autentické bytí pobytu, a neposkytuje tedy pro ontologii, jež je na toto jsoucno zaměřená, přiměřenou základnu.³ Proto původní fenomenální předestření tohoto jsoucnu není ničím samozřejmým, když i ontologie zprvu sleduje směr každodenního výkladu pobytu. Zpřístupnění původního bytí pobytu musí být na něm spíše *vydobyto v protitahu* vůči upadající onticko-ontologické tendenci výkladu.

¹ Srv. § 45, str. 368 n.

² Srv. § 5, str. 32.

^{3a} Špatně! Jako by snad z ryzí ontiky mohla být vyčtena ontologie. Co to je ryzí ontika, ne-li ryze z před-ontologického rozvrhu když už to celé má zůstat v tomto rozlišení.